Miljø-
direktoratet

RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS
Sandbergveien 3 (JE)
4821 Rykene

Oslo, 26. juni 2026

Deres ref.:
Elisabeth Berli

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/64
2026.0080.miljodir

Saksbehandler:
Joakim Sandkjenn

Rapport etter tilsyn 8. juni - 11. juni 2026

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS (virksomhetsnummer: 974100703).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomhetens måleprogram har enkelte mangler
- Avvik 2: Virksomheten har hatt ulovlig utslipp av suspendert stoff i 2026
- Avvik 3: Virksomhetens system for risikovurdering er mangelfullt
- Avvik 4: Virksomhetens system for substitusjon har enkelte mangler

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Vi ser alvorlig på avvik 1 da deler av avviket er gjentagende.

RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS må snarest rette opp avvik. Miljødirektoratet ber om en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen **10. september 2026.**

Dere må betale gebyr

RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS må betale et gebyr på 215 300 kr for tilsynet.

Miljø-
direktoratet

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Joakim Sandkjenn. Merk svaret med saksnummer 2025/64 og tilsynsnummer 2026.0080.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomhetens måleprogram har enkelte mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven vilkår om program for utslippskontroll og vilkår om kvalitetssikring av målinger

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Ifølge punkt 10.4 *program for utslippskontroll* i tillatelsen skal virksomheten ha et program for utslippskontroll som inngår i den dokumenterte internkontrollen. I programmet skal virksomheten redegjøre for de kartlagte utslippene, gjennomføring av utslippskontrollen og kvalitetssikring av målingene. Måleprogrammet skal holdes oppdatert.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har utarbeidet et skriftlig måleprogram som beskriver grenseverdier for komponentene kjemisk oksygenforbruk (KOF) og suspendert stoff (SS), hvor midlingstid for korttidsgrense er oppgitt som flytende månedsmiddel (30 dager). Programmet inneholder også en oversikt over prøver og analyser som skal gjennomføres. Rutinemessig vedlikehold av måle- og prøvetakingsutstyr er også beskrevet med henvisning til dokument "*Vedlikehold av måle- og prøvetakingsutstyr*".

Grenseverdier

Virksomheten benytter dokumentet "*Miljø utslipp*", som henter tall fra deres accessdatabase, som viser oppdaterte grenseverdiene for komponentene KOF og SS. Her presenteres utslippstall som flytende månedsmiddel for den aktuelle dagen.

Virksomheten følger imidlertid kun opp utslippstallene på to faste møter pr. uke (kvarten). I tillegg har virksomheten ingen historikk eller visning av utslippstallene for flytende månedsmidlene over tid. Virksomheten vil dermed ikke fange opp og avdekke alle overskridelser for KOF og SS (jf. avvik 2 om overskridelse av grenseverdi for SS).

Kravet om flytende månedsmiddel er omtalt i måleprogrammet og det vises som ett enkelttall i dagsrapporten, men virksomheten har ikke et aktivt forhold til dette tallet og kravet. Miljødirektoratet vurderer dette som alvorlig, ettersom forholdet også ble påpekt ved forrige tilsyn.

Analyser

Virksomheten opplyser at de sammenligner egne analyser av SS, KOF og TOT-P med analyser fra akkreditert laboratorium seks ganger per år. I måleprogrammet fremgår det imidlertid av tabell 4 "*oversikt over laboratorier, analysemetoder og usikkerhet*" at KOF og SS ikke er oppført som komponenter som analyseres hos akkreditert laboratorium. Samtidig viser fremlagte analyseresultater for 2025 at både KOF og SS er inkludert i analysene fra akkreditert laboratorium.

Rutiner
For vedlikehold av måle- og prøvetakingsutstyr er det manglende samsvar mellom rutiner og praksis. Rapportene "*Kontroll av prøvetaker-mengdemåler Målepunkt 1 renseri*" for de tre siste årene viser at vedlikeholdet er gjennomført med ulik praksis for kontroll. Det samsvarer ikke med det som er beskrevet i vedlikeholdsrutine som måleprogrammet henviser til.

Miljødirektoratet vil påpeke at det ble utført stikkprøvekontroll av måleprogrammet. Virksomheten har ansvar for å sikre at hele måleprogrammet holdes oppdatert.

Avvik 2: Virksomheten har hatt ulovlig utslipp av suspendert stoff i 2026

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, gitt 18. desember 1990, sist endret 29. mars 2021, pkt 2.2 *plikt til å overholde grenseverdier og* pkt 3.1 *utslippsbegrensninger*

Beskrivelse av krav

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

Tabell 1 i tillatelsen viser grenseverdier for utslipp av spesifikke komponenter til vann, med krav om målinger. Det er gitt en korttidsgrense på 186 kg per. døgn (flytende månedsmiddel – 30 dager) for suspendert stoff.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

I virksomhetens presentasjon av beregningene i "*miljø utslipp"* vil man bare se eventuelle overskridelser dersom de sammenfaller med en gitt kalendermåned, ikke fra øvrige dato til dato-perioder.

Virksomheten har lagt frem nye beregninger for 2026 som viser at det er seks perioder med overskridelser av grenseverdien så langt i år:

Tidsperiode flytende månedsmiddel (2026)	**01.02 – 02.03**	**04.02 – 05.03**	**05.02 – 06.03**	**06.02 – 07.03**	**07.02 – 08.03**	**08.02 – 09.03**
Utslipp SS (kg/døgn)	188	189	189	195	194	192
Grense SS (kg/døgn)	186	186	186	186	186	186

Visuell fremstilling av utslippstall (se også avvik 1)

Alle utslippstall registreres i en accessdatabase. Her visualiseres oppdaterte utslippstall, og disse presenteres på faste møter to ganger pr. uke (kvarten). I denne presentasjonen vises utslippstall som flytende månedsmiddel for den aktuelle dagen, men dette tallet lagres ikke noe sted. I tillegg vises en kurve over daglige utslipp av SS (kg/døgn) de siste 60 døgn, men kurven viser ikke et gjennomsnitt (bare enkeltverdier).

Avvik 3: Virksomhetens system for risikovurdering er mangelfullt

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Interkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6

Beskrivelse av krav
Virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Virksomheten har utarbeidet en risikoanalyse der ca. 100 ulike hendelser er vurdert.
Virksomheten oppgir at den gjennomgås hvert år, eller ved behov/endringer. For flere av hendelsene er det henvist til en fane som inneholder en handlingsplan.

Generelt
Det er ikke angitt hvem som skal delta i risikoanalysen, når den skal gjennomføres eller hvilke data som skal legges til grunn/hentes inn når en hendelse/risiko vurderes.

Hendelser
Det er ikke anført når (dato/år) de ulike hendelsene er vurdert/analysert, noe som gjør det vanskelig å vite om eventuelle endringer er tatt hensyn til, eller om selve risikoen er like relevant som den var.

I tabellen er det ført opp en kolonne for risiko etter tiltak, men denne er ikke tatt i bruk. Det gjør det vanskelig å se om dette er den gjeldende risikoen eller om innførte tiltak har redusert risikoen.

Handlingsplan
Flere av tiltakene i handlingsplanen er tidfestet langt tilbake i tid (2018 og 2019), mens de fleste ikke har angitt dato, eller er oppført med "umiddelbart" (uten dato). Det er uklart om disse er utført eller skal gjennomføres.

Lagring av kjemikalier
Virksomheten lagrer natronlut (46%) og bisulfitt på "Hemsen". Her kan det lagres inntil 18 IBC'er. Virksomheten oppgir at det er en åpning i gulvet som vil lede eventuelt søl til oppsamlingsbasseng for kjemikalier i etasjen nedenfor. I tillegg lagres 20 IBC'er med natronlut (20%) og 6 IBC'er med Floquat (koagulant) i "Renseriet". Her er det gulvrenner som skal lede søl til en pumpekum. Alt innhold i denne kummen blir pumpet til sedimentasjonsbassenget. De fleste IBC'ene er lagret direkte på gulv uten ytterligere oppsamlingsmulighet, og noen er stablet to i høyden.

Lagring av kjemikalier på disse to lokasjonene er ikke risikovurdert.

Avvik 4: Virksomhetens system for substitusjon har enkelte mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Rygene-Smith og Thommesen, gitt 18. desember 1990, sist endret 29. mars 2021, punkt 6 *Kjemikalier*

Beskrivelse av krav
Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har utarbeidet rutinen "*substitusjonsplikt*" (datert 27.08.2007). Rutinen gir en beskrivelse av hvordan denne plikten skal følges opp av Rygene-Smith og Thommesen, men den er ikke i aktiv bruk i dag.

I stedet foreligger oversikten " *08-03_20251112 ELB Updated list of chemicals used at Rygene-Smith and Thommesen*" som er en oversikt over de produksjonskjemikalier som benyttes av virksomheten i dag. Dette dokumentet inneholder informasjon om kjemikalienes bruksområde og skadepotensiale for helse og miljø. Utover at ett av kjemikaliene ble substituert i 2022 angir ikke dokumentet når kjemikaliene sist ble vurdert for substitusjon, hvem som har gjort det, konklusjonen og når ny vurdering skal gjennomføres. Dette er informasjon som må foreligge skriftlig for å oppfylle kravet til et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS må betale et gebyr på 215 300 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er fattet med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 27. februar 2026 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Formøte 26.03.2026: Forberedende møte for å planlegge revisjonen.

- Åpningsmøte: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner.
- Avsluttende møte: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Miljødirektoratet deltok
- Joakim Sandkjenn
- Arnstein Flatlandsmo
- Bergliot Kulsrud Storruste

Kontaktperson hos RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS
- Elisabeth Berli

Under tilsynet deltok følgende funksjoner i bedriften:

Stillingstittel	Formøte	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Laborant	X	X	X	X
Daglig leder	X	X		X
Fabrikksjef	X	X	X	X
Elektro			X	
Elektro teknisk			X	
Mekaniker			X	

Anlegg kontrollert
Følgende anlegg tilhørende RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS ble kontrollert under tilsynet:
- Rygene-Smith & Thommesen, Arendal

Tema kontrollert
Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:
- Internkontroll
- Tanklagring
- Utslipp til vann
- Måleprogram
- Utslipp til luft

Regelverk
Tilsynet omfattet følgende regelverk:
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven)

Fremlagt dokumentasjon
Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Stillingsbeskrivelser
- 02-01_20250925 ELB HMS risikoanalyse hele bedriften
- 02-02_20251205 Miljørisikoanalyse tankanlegg Rygene
- 03-01_1.5.3 AVVIKSHÅNDTERING
- 03-02_Avvikshåndtering i Access ifm miljø
- 03-03_20260128 ELB Redegjørelse utslipp til vann i året 2025
- 0 4-01_20260420 ELB Tabell oversikt KOF_SS_P_2017-2026 YTD_til Miljødirektoratet
- 04-02_20260427 Tabell_oversikt avvik_utslipp til vann_2025 - 2026YTD
- 05-01_20260209 TPK og ELB _1.3.2.1 SKJEMA FOR LEDELSENS GJENNOMGANG for 2025
- 08-01_2.3.1 PRODUKTDATABLAD STOFFKARTOTEK
- 08-02_2.3.2 Substitusjonsplikten
- 08-03_20251112 ELB Updated list of chemicals used at Rygene-Smith and Thommesen
- 09-01_3.3.15 Rutine for drift av renseanlegget
- 09-02_3.3.8 PROSEDYRE VED TURBINSTANS VED KRAFTSTASJONEN PÅ RYKENE
- 1.1.2 ORGANISASJONSKART
- 1.1.0 INNHOLDSFORTEGNELSE KMS-system
- 10-01_20260326 - Prosessoversikt generell_til Miljødirektoratet
- 11-13-01_3.4.12 MÅLEPROGRAM
- 11-13-02_3.4.6 SEKUNDÆR PRØVETAKING AV AVLØPSVANN ANALYSE AV KOF OG SS
- 11-13-03_3.4.13 BEREGNING AV UTSLIPPSTALL
- 11-13-04_3.4.14 VEDLIKEHOLD AV MÅLE OG PRØVETAKNINGSUTSTYR
- 14-15-02_20230704 fra Applicia_Teknisk rapport 31345_Konsesjonsmåling 2023
- 2025.03.25 Kontroll av prøvetaker-mengdemåler Målepunkt 1 renseri
- 2025.03.25 Kontroll av prøvetaker-mengdemåler Målepunkt 2 fabrikk
- 2026.06.05 Kontroll av prøvetaker-mengdemåler Målepunkt 2 fabrikk (Pdf)
- 2026.06.05 Kontroll av prøvetaker-mengdemåler Målepunkt 1 renseri(pdf)
- 20260609 ELB Utslipp YTD 2026_til MDir_m flytende måneds-middel
- 3.3.15 Rutine for drift av renseanlegget

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Graving i forurenset grunn
Miljødirektoratet informerer om at før eventuelle fremtidig graving i forurenset må det søkes. Søknaden skal sendes Miljødirektoratet.

Svært nær ulovlig utslipp av fosfor
Regnearket "*04-02_20260427 Tabell_oversikt avvik_utslipp til vann_2025-2026YTD"* viser at utslippet av totalfosfor (TOT-P) ligger tett opp mot mengdegrensen (kg/tonn produsert) i tillatelsen for 2026. Virksomheten opplyser at de er kjent med situasjonen, og viser til vedlegg *"ELB Redegjørelse utslipp til vann året 2025",* hvor det fremgår at de arbeider aktivt med å teste ulike renseteknologier for å redusere utslippet.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i avvik 1: "Virksomhetens måleprogram har enkelte mangler" i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen	Joakim Sandkjenn
seksjonsleder	tilsynsleder

Kopi til:

- Arendal kommune
- Statsforvaltaren i Agder